

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. II. Cui ineumbat onus probandi, vel quis probare debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

TITVLVS XIX.
DE PROBATIONIBUS.

§. I.

Quid, & quotuplex sit probatio?

Rectè definitur probatio in genere, quòd sit actus judicialis, quo per instrumenta, aut testes, aut idonea argumenta de re controversa Iudici fit fides. Dividitur autem priuò in artificialem, quæ arte & industriâ probantis ex ipsa causa & circumstantiis facti desumitur, & in inartificialem, quæ à testibus v. g. extra causam ad fidem faciendam assumitur. Secundò dividitur in plenam, & semiplenam: plena plenam facit fidem de re in iudicium deducta, ut ad sententiam ferendam Iudex plenè instructus sit: Semiplena, quæ etiam imperfecta dici potest, est illa, quæ aliquam quidem, non tamen plenam fidem Iudici facit, ut ex illo iure moveri possit ad sententiam ferendam pro hac vel illa parte, &c. addunt aliqui mixtam, quæ ex duabus semiplenis probationibus fit, quæ si ad eundem finem tendant, conjunguntur (saltem in causis Civilibus) ad unam plenam probationem faciendam, (sive sint ejusdem, sive diversi generis probationes) non autem si ad diversos fines tendant; cùm in illo casu, quæ singula non probant, collecta juvent, iuxta *Gloss. fin. in c. Cùm causam 13. h. 2.* In hoc verò casu, cùm ad diversa tendant, non possunt unum idèmq; probare. Tertio, dividitur in judicialem, quæ fit

in iudicio post litis contestationem, & qua iudicium strictè inchoare dicitur, & in extrajudicialem, quæ fit extra iudicium, vel ante litis contestationem. Quarto denique alia juris, alia facti probatio aliquibus dicitur, quæ si velit, quòd jus aliquando probandum sit, aliquando verò factum, verum quidem dicit de facti probatione, de juris autem probatione admitti non debet, cùm ea, quæ juris sunt, non indigeant probatione, tanquam per se certa, & Iudici nota,

§. II.

Cui incumbat onus probandi, vel quis probare debeat,

Affirmanti incumbere onus probandi ordinariè communis regula docet, & hinc tam in Civilibus, quàm in Criminalibus, tam in Spiritualibus, quàm temporalibus, &c. actor, sive accusator probare debet suam affirmationem, & reus suam exceptionem affirmativam, nisi absolucè ob præsumptionem juris pro actore, totum probandi onus transfertur in adversarium, iuxta *L. Cùm de indebito 25. ff. h. 2. & c. Vnicum. V. Eccles. benef. fin. dimi. conf. junctâ Glossâ V. Actore non probante, & juxta receptam Gloss. in c. Ex insinuatione 3. V. Probare potuerit. De procurat. Vel nisi spontè in se receperit Reus onus probandi, aut à Iudice*

Judice juramentum probationis loco Reo deferatur, quod accipere debet. Et quamvis ille, qui absolute negat factum aliquod, non teneatur probare: eò quod *juxta c. Bona. 23. De elect.* negantis factum per rerum naturam (sive secundum cursum naturæ loquendo) nulla sit probatio, & non entis nullæ sint differentia; proprietates, definitiones, &c. ex quibus probationes desumi debent, potest tamen nonnunquam per juramentum proprium delatum, propositio etiam negativa probari; vel per præsumptiones, ita ut saltem onus probandi in adversarium rejiciatur; vel quod super negativa propositione fundat intentionem suam allegans; vel per negantis propriam confessionem, si tamen talis confessio probatio dici potest. Quin imò, si propositio negativa facti determinata sit, ad certum locum, tempus, vel alias circumstantias potest probari saltem indirectè, circumstantias tales, quæ sub sensum cadunt, probando; (& sic qui asserit, se tali tempore in loco tali non fuisse, probat negativam, se non occidisse talem in tali loco, se cum hoc non contraxisse tali tempore, &c.) vel si propositio negativa facti prægnans sit, virtualiter saltem & implicitè propositionem affirmativam continendo, directè etiam ea probari potest, quo modo probat, se non liberè renunciâsse, qui probat coactum se renunciâsse; vel quando contra juris præsumptionem negatur in aliquo qualitas de jure requisita, quod probari debet, quia quilibet præsumitur esse idoneus, nisi contrarium probetur.

¶(o)¶

§. III.

Quis probare debeat in judiciis communibus, & quomodo probationes utriusque partis litigantis fieri, & recipi debeant in interdicto retinendæ possessionis?

IN Judiciis communibus, sive duplicibus (cujusmodi sunt hæc tria *Familia herciscundæ, Communi dividundo, & Finium regundorum*) uterque litigantium probare debet, quia quilibet sicut Actor & Reus est, prout habetur in *Inter. 44. §. Qui familia. 4. ff. Familia herciscund.* Et *c. Ex literis. 3. b. t.* tamen, ut qui prior ad iudicium provocavit, magis Actoris, quam Rei locum habeat, & prior de calumnia juratus debeat.

In interdicto retinendæ possessionis, quando utraque pars contendit, se in solodum possidere eandem rem, uterque Reus & Actor est, & utriusque probationes à Iudice recipi debent, cum possessionis, tum tituli, si offerant se ad illum probandum, ut exinde appareat, pro qua parte pronuntiandum sit, præsumitur ex *c. Licet causam 9. b. t.* vel ut appareat, quis habeat possessionem antiquiorem.

§. IV.

Vtrum Reus teneatur exhibere Actori ad probandam intentionem ejusdem instrumenta, seu documenta contra se? Et an Actor, quando plene probatus, cogi possit ad jurandum?

REUS in iudicio conventus non tenetur exhibere propria instrumenta Actori contra se, ad fundandam illius intentionem.